

**Міністерство освіти і науки України
Національна академія педагогічних наук України
Асоціація університетів України
Одеська обласна державна адміністрація
Одеська міська рада
Одеський обласний інститут удосконалення вчителів
Освітньо-культурний центр «Інститут Конфуція»**

**ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО**

МАТЕРІАЛИ

ІІІ МІЖНАРОДНОГО КОНГРЕСУ

**«ГЛОБАЛЬНІ ВИКЛИКИ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ
В УНІВЕРСИТЕТСЬКОМУ ПРОСТОРІ»**

18-21 травня 2017 року

Місце проведення:

**Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського
(м. Одеса, вул. Старопортофранківська, 26)**

**Одеса
2017**

Відмінність у типах художньо-образних структур, як і в типах духовного досвіду, пов'язана з фундаментальною особливістю людського буття. Кожна людина володіє унікальною позицією місцеперебування в світі, унікальним життєвим світом і досвідом. Водночас вона існує в інтерсуб'єктивній реальності, тому життєві світи можуть перетинатися і збігатися, породжувати загальні образи буття. Феномен розуміння, «забезпечений» тією чи іншою художньо-образною структурою, парадоксально виникає до і поза кожним актуальним висловлюванням, тому що закладається загальним життєвим світом з його специфічною інтенцією на досягнення сенсу буття. Отже, художньо-образні структури стають умовами розуміння творів мистецтва як способів конкретних актуалізацій буттєвого розуміння. Звідси випливає паттерн (розвинена матриця, що формує ядро культури) постнекласичної педагогіки – другодомінантність, взаємне прийняття один одного, визнання права кожного бути самим собою.

У контексті викладених вище положень особливий інтерес становлять педагогічні принципи інтегрованого підходу до змісту мистецької освіти, запропоновані О.Рудницькою [1]. Так, згідно з О.Рудницькою, теоретичний рівень інтеграції знань учнів спрямовується на усвідомлення сутності понять художнього змісту і форми, жанру і стилю, художньої метафори, символу, алегорії. Це потребує зіставлення за принципом аналогії та контрасту різних явищ мистецтва, порівняльного аналізу засобів художнього осмислення навколишньої дійсності, проведення паралелей між творами, близькими за темою, сюжетом, стилями, жанровою і структурною композицією тощо. Автор підкреслює, що теоретичний рівень інтеграції знань має доповнюватися емпіричним рівнем інтеграції особистісно-чуттєвих вражень художнього сприйняття, який ґрунтується на активізації психологічних механізмів синестезії.

Цілком погоджуючись з авторами проаналізованих вище концепцій інтегративного знання в мистецькій освіті, зауважимо, що проблеми сучасної дійсності вимагають розробки нових наукових підходів, орієнтованих на виявлення головних напрямів науково-педагогічної діяльності з врахуванням глибини кардинальних зрушень, які принципово змінюють людське співтовариство. Утворені при цьому опозиційні пари проблем глобалізації світового простору – збереження національних культур, прискорення темпів науково-технічного прогресу – ціннісного статусу науки і мистецтва тощо – створюють предметне поле для інтегративного знання. На передній план виходить новий, вищий рівень інтеграції знань, пов'язаний із законами самоорганізації Універсуму.

Література

1. Рудницька О. П. Світоглядна функція мистецтв / О. П. Рудницька // Мистецтво та освіта. – 2001. – № 3. – С. 10-13.
2. Щербакова А. И. Философия музыки и музыкального образования : Уч. пособие / А. И. Щербакова. – Ч. 1 – М. : Граф-Пресс, 2008. – 256 с.
3. Alexander J. Sociological Theory since. – 1945. – L., Hutchinson, 1987. – p. 297.

ХОРОВИЙ СПІВ ЯК ЗАСІБ МУЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ПІДЛІТКІВ

Осадча Т. В., Яворська Ю. Г.

Університет Ушинського, Україна

У процесі соціально-економічних змін в Україні спостерігається й процес оновлення загальноосвітньої школи. Серед основних завдань сучасної школи не тільки отримання учнями знань, вмінь та навичок, а й формування особистісних якостей нового громадянина України.

Становлення дорослої особистості відбувається у підлітковому віці. Особливості цього періоду життя підлітка пов'язані, в першу чергу, з фізіологічним дорослішанням, коли відбувається суттєва перебудова всього організму: часто спостерігається підвищена емоційна збудливість, нестриманість, часта зміна настроїв. Як свідчать дані досліджень вчених, особливістю розвитку в підлітковому віці є двояка полярність психіки: надмірна товариськість різко переходить в бажання усамітнитися. Незрозуміла сором'язливість переростає в нестримне бажання бути в центрі уваги, прагненням до самоствердження, пошуку власного місця в житті. Загальним в їх ідеалах є те що найчастіше вони пов'язані з прагненням до творчості. Головне завдання дорослих полягає в тому, щоб допомогти становленню особистості, не нав'язуючи свої пріоритети, в тому числі і музичні.

Музичне мистецтво (як стверджують педагоги-дослідники) є дієвим засобом виховання молоді. Найбільш доступним видом музичної діяльності для дітей (особливо для підлітків) в школі є хоровий спів. Хорове виконавство несе широку освітню функцію, активізує психічну діяльність, виховує пам'ять, почуття, смак, артистичність, емоційність, розвиває творчі здібності завдяки залученню кожного виконавця в цікаву практичну діяльність.

Цей вид виконавської музичної діяльності не вимагає від учнів попередньої підготовки. Колективна форма співу дозволяє природно виражати підліткам свої почуття. За словами Ю. Б. Алієва, всі учні однаково та водночас виконують усі вимоги, що витікають із змісту та структури виконуемого твору. Під час співу учні користуються однаковими співацькими прийомами, що дозволяє домогтись однакової манери виконання. Саме процес формування співацьких навичок школярів-підлітків у хоровому виконавстві є достатньо дослідженим (Л. А. Абелян, В. Н. Локшін, Н. Н. Добровольська, Е. М. Малініна та інш.). На їх думку серед основних вокально-хорових навичок, якими повинні оволодіти підлітки у загальноосвітньої школі є співацька постава, дихання, точність інтонування, дикція тощо. Загалом хоровий спів сприяє активному залученню школярів до музичного мистецтва, а викладачі можуть здійснювати педагогічний вплив на учнів.

Як свідчить досвід нашої роботи, багато вчителів музики звертають увагу лише на подолання школярами вокальних труднощів та не звертають увагу на те, чи розуміють діти, про що співають. І підлітки, абсолютно механічно проспівують слова пісень. Хоровий спів стає самоціллю, а не засобом музичного виховання школярів. Сучасний дослідник В. М. Гребенніков підкреслює, що музичне виховання у процесі хорового співу відкриває для учнів шлях до пізнання музики, а викладачу – можливості до безпосереднього впливу на психіку та формування характеру вихованця. Таки висловлювання пояснюється великими виховним потенціалом колективної форми діяльності у підлітковому віці – підліток стає соціально активним, у ньому закладаються основи моральних установ людини.

Репертуар є одним з найважливіших питань в житті творчого колективу. Особливе місце в репертуарах хорів займають народні пісні. Українські народні пісні вчать основам вокально-хорової професійної школи співу, для якої характерні широта дихання, вокально-інтонаційна стійкість, яскрава й виразна подача слів, задушевність через багатство нюансів вокальної мови. Саме у народній музиці найбільш повно відображені основні морально-етичні цінності нашого народу (національний світогляд, ідеал людини, свої поняття про красу, добро, честь).

Так, у процесі розучування української народної пісні «Чи я в лузі не калиною була» окрім вирішення таких вокальних завдань як розширення діапазону, однакове формування голосних звуків тощо, вчитель музики вирішує завдання прищеплення підліткам почуття любові та поваги до традицій рідного народу, до рідної мови. Розучуванню твору М. Леонтовича «Ой у полі жито», найголовнішою складністю виконання якого є відсутність інструментального супроводу, також передувала бесіда. Вона розкривала багато сторінок життя козаків та переносила виконавців у далеке минуле Запорізької Січі, у час гетьманів та козаків, які понад усе любили свою рідну землю, відстоювали її. Пісні про козаків різні за характером, відповідно тим подіям, які відбувались. Учасникам хору пропонувалось прослухати у записі та обговорити свої враження від таких українських народних пісень як «За світ встали козаченьки», «Запорізька похідна» (оспівається хоробрість, мужність козаків), «Їхав козак за Дунай» (прощання козака з рідною землею, з домівкою, з коханою дівчиною), «Ой у полі жито» (відображається один з трагічних моментів козацького життя – смерть козака). Подальше розучування твору та робота над оволодінням такими вокально-хоровими навичками як навичка співацької постави, чистого інтонування, трьохголосного виконання твору та осмислення тексту твору – все це разом сприяло впливу на виховання в підлітків поваги до славного козацького минулого українців.

Таким чином, участь підлітків у хоровому виконанні (як одна з форм позакласної діяльності у загальноосвітній школі) краще ніж інші форми виконує свої виховні функції. Отримані нами результати свідчать про те, що хоровий спів є ефективним засобом впливу на музичне виховання підлітків. Ми сподіваємось, що вчителі музики в загальноосвітніх школах оцінять перевагу саме такої форми роботи з підлітками.

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИКЛАДАННЯ МИСТЕЦЬКИХ ДИСЦИПЛІН

Падалка Г. М.

Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, Україна

1. Сучасний розвиток наукової думки в галузі мистецької педагогіки спричинив розробку узагальнюючих її основ, що можуть відігравати роль теоретичних орієнтирів практичного оновлення методики навчання мистецтва у вищій школі. Розглянемо їх послідовно.

2. Сучасними вченими розроблено проблеми **акмеологічного забезпечення художнього розвитку** майбутніх фахівців (А.Козир, В.Федоришин). В роботах науковців обстоюється думка щодо педагогічної ефективності акмеологічного спрямування музичного навчання, що виступає спонукуючою творчої активності особистості у процесі художньої діяльності. Активізація прагнення до